

Isak Svanström

Anteckningar om min Fader Isak Svanströms lefnadsöden, Beskrifne af honom själf år 1862.

Jag föddes år 1801 den 26 Mars. Mina föräldrar, som Hette Henrik Mattsson och Helena Henriksdotter, Bodde ensamme på Wandrock Holme i Nagu Socken. Då min moder hade varit 15 år gift hade hon sju barn. Den äldste, Matts föddes år 1797 Föräldrarne sade sig ej ha råd att slösa många namn på så många barn. Den andra Henrik var 2 år yngre. Så följde jag i ordningen. Sedan min syster Maria, åter

2 yngre än jag och sedan min broder Fredrik, på 3:dje året yngre än Maria, dereftersyster Erika, på tredje året yngre och sist syster Johanna 2 år yngre än Erika. Min Fader dog år 1810 då var äldsta bror 13 år gammal. Jag 9 och den yngsta 18 veckor. Han omkom vådligen sålunda att han var ut och fiska med äldsta bror. De hade tagit i land vid en klippa, rödgrundet, ute i sjön der de sysslade med att upptaga och rengöra sjötorne. Der började blåsa och båten som Matte hade fastgjort, rycktes loss och räckte ut hvilket ej varsnades af dem förr än den var ett stenkast från klippan. Min fader afkastade i hast kläderna det var i början af Augusti-och begaf sig ut att simma efter den. Han var den redan på en par famnar nära, men den svåra sjögången hindrade honom dock att få den fatt. Han var snäll simmare, hvilade en stund på rygg och började simma tillbakes, men dertill hade han ej mera krafter utan sjönk slutligen ned. Matte stod ensam på holmen och såg hur båten rak. Men efter en stund varsnade han en mindre jagt som närmade sig dit. På Mattes rop seglade han som var Älänning

först efter båten och förde den sedan i land till gossen, som berättade händelsen och sedan han försäkrat sig orka ro båten hem begaf sig af och landade vid närmaste udde, begaf sig hem och träffade modren vid stranden, som tvättade. Då hon frågade, hur han kom den vägen hem berättade han det sorgliga budskapet. (Pappa gret) Hon blef först stum och sade därpå "Gud nåde mig, hvart skal jag taga vägen." Derpå går hon in och säger åt oss som alla voro inne. "Nu är far död, hvart skall jag taga vägen med er, ni får väl gå ut och tigga." Fattar dock snart mod och sade åt Henrik att han skulle taga ekstocken och ro öfver sundet och gå till Gelist-nära ½ mil landväg till min syster och bed dem komma hjälpa oss att få upp de öfrige sjötorne och att dragg upp honom. De kommo snart, moster och hennes man, togo upp sjötorne och draggade, men förgäfves, der var 20 famnar vatten. Efter 14 dagar flöt hans lik som en Onnan fiskare påträffade, hvarefter snart derpå han begrafvades. En resande sjökapten med sitt folk biträdde vid hans hemförsel till en nära belägen holme, dit fördes kistan och därifrån straxt till grafven. Moster Stina från Gelis nedstämde oss alla och sörjde men Matte muntrade upp dem att fatta mod och lofvade arbeta af alla krafter. Och alla arbetade efter förmåga och hjälpte Mor och det gick ändå framåt, vi arbetade jorden på torpet som lydde under Thoras gård och ägdes af Finkenberg-broder till den på Willinge. Han dog också på samma tid. Det var 2 dagstorp. Der föddes 2 kor, häst eller dragoxe och en 10 får Sedan bidrog mor till att aflöna en dräng för dagsverkena, som bodde på gården.

Hemma lärde jag mig A B C och sedan fick jag hemma en skolmästare 3 veckor som lärde mig läsa vid 8 år. Matte lärde han skriva och af honom lärde jag mig. Det är min enda lärdom.

Vi voro alla hemma, tills vid 15 års ålder Henrik flyttade till Thoras, der han var i 16 år, flyttade därefter till Åbo hvarf och och gifte sig från Nagu med en tusthållaredotter tillshän vid omkring 40 dog som kvarterersman efter förkylning på en stockflotta som han förde ifrån Töfsala. Lemnade efter sig egen gård på Slotts-fältet som såldes och hon flyttade hemma till Dalkarby med 2 söner. Dernäst lemnade jag hemmet vid 22 års ålder och tog tjänst som dräng hos min kusin, bonde på Mjelis Nystu, som ligger vid sjön omkr. $\frac{1}{2}$ mil hemifrån. Der arbetade jag i 4 år. Der byggde jag den första båten, en liten mjölkbåt på egen hand hvarmed de foro att mjölka till en holme. Sista året begärde jag 2 veckor ledighet att få bygga en slupp som jag sålde åt Finkenberg till lotsjakten för 25 Rdr. Hvilka jag liksom alla pengar jag förtjänade, noga sparade så att jag en liten tid derefter kunde låna åt unge Finkenberg 100 Rdr. mot 6% ränta. Då ansågs jag redan som rik, och blef erbjuden fogdesysslan på Kivis herrgård, som ägdes af en styrman Klasson hvars fader hette Petrej. Der var jag fogde i 2 år. På det andra va jag ut och segla på Stockholm, på Galeas 3 resor för 8 Rdr. i månaden. Då sökte sig Finkenberg på Willinge en duglig karl och jag blef dertill rekommenderad af Finkenbergarne, hvarpå jag kom med Finkenbergs Galeas, som förde tegel och spanmål från hans egendom Wiken till H:fors om hösten år 1829. Hos Finkenberg var jag som kusk under vintrar ne och seglade om somrarne på inspektörs jag-

ten för lotsverket som timmerman för 30 Rdr. i mån och 20 Rdr för vintern. Sedan jag varit ett år här blef han utan fogde på Wikom och skickade mig dit, och bad mig komma tillbaka nästa vår om jag ej skulle trifvas och så skedde även. Der hade jag också mycket bekymmer att svara för allt. Derefter tjenade jag Finkenberg åter i 4 år som timmerman och kusk. Den 19 Sept. 1834 blef jag antagen som quartersman å lotsjakten för 50 Rubl. vid hvilken post jag qvarstod i 4 års tid, hvarunder jag var om vintrarne på Willinge och äfven om somrarne sedan jag gifte mig, hvilket skedde år 1835 den 13 December med Maria Sederström, som var enka efter Skärgårdsstyrman i lotsverket Palmros. Hon är född den 7 Nov. 1807 och hemma från Biskopsö Mellangård i Nagu. Sedan jag tog afsked från lotsjagten efter Finkenberg fått afsked, tjenade jag honom ännu i 2 år som fogde, hvarunder Emelie föddes den 1 maj 1836 och Robert den 1 April 1838. Denna tid var jag allt ännu skrifven i staden - 1840 om hösten flyttade jag som fogde till Sekter Rosenbröjer å Degerö. Kort förut om hösten hade Finkenberg aflidit och Willinge såldes till Grefvinnan Armfelt för 6000 rub. Kort derefter brann byggningen å Willinge Första året jag var der var jag nära att mista lifvet i kvarnen. Våren 1841 såldes Degerö till Bergm. Tengström och jag qvarstannade som fogde. Der föddes Charlotta den 3 aug. 1842 Amanda den 26 Okt. 1844 och Erika den 18 maj 1848 som dog den 29 jan. 1850. Om våren 1849 köptes Degerö af Generalguvernören Iokasoffsky och jag tjenade honom som fogde och inspektor ända till den 1 Nov. 1851 då jag flyttade till komm-Rådet Gadds Warf i H:for

år 1844 började jag fundera på Skatan som då var kronohemman med en gammal stuga som blott hade små gluggar till fönster, skog växte på ängarne och åkrarna voro blott några små plättar i backarne. Jag började en process med Chydenius som räckte i 4 år då jag slutligen vann för Lindblad och Immisionsbref derpå för Lindblad den 6 Juni 1848. Derefter köptes den till skatte för 5 Rub. och jag köpte den af Lindblad för 250 Rub. Processkostnaderna stego till 350 Rub. 1848 tog jag Adler hit till arrendator på 5 år men som han vanhäfdade det hvarunder han dock enligt kontrakt byggde upp boningsstugan och upptimrade Ladugårdsbyggnaden, flyttade jag hit om hösten 1852 först på udden och reparerade upp den, om våren skiljde jag Adler härifrån och flyttade själf hit upp. Under första året förfärdigade jag fähuset och stallet och uppförde ny badstuga med brännhus samt smedja. Åkrarne upparbetade Adler ändå något, dock skördade jag här första året endast 12 tunnor Råg efter Adler och 60 tunnor potäter efter 8 tunnors utsäde af eget 1856 byggdes ny källare och 1862 ny Ria. Då jag kom hit fanns här omkring 7 tunnland åker och nu efter 10 års vistelse är här i det närmaste dubbelt så mycket. Min Moder dog vid 66 års ålder hos Matte på Wandrock. Första åren fick jag blott omkring 25 korgar dåligt hö 1860 skördade jag 33 tunnor Råg 150 tunnor potäter 5 Tunnor Hafre och 5 tunnor Korn, samt 80 korgar Hö inberäknadt 20 korgar Thimothe.

Anteckningarna gjorda av August Robert Svanström.
— Denna maskin skrivna upplaga har min mor Sigrid
(Sara) Svanström troligen fått av H. M. Lassen i A.S.
Var origindlet finnes vet jag icke. — Jag har låtit
reusera denna berättelse på maskin för mina barn.
Annoterad i Piteå den 6.8.1970
Harry Svanström